

SÁHPÁNAT JA OLBMOT

OF MICE AND MEN
OM MUS OG MENN

Kjære publikum Ráhkis geahččit

John Steinbecks *Om mus og menn* er en verdensklassiker som har gått seiersgang verden over som roman, teaterstykke og film siden førsteutgivelsen i 1937. Personene i *Mus og menn* er løsarbeidere, omstreifere som reiser fra sted til sted i søken etter arbeid, en spesiell type arbeiderklasse som oppsto i USA under den økonomiske depresjonen i 1930-åra. Men historien har en overføringsverdi langt utover et begrenset geografisk område eller en bestemt tidsepoke. Drømmen som personene bærer i seg er selve drivkraften i deres tilværelse: drømmen om et bedre liv, en menneskeverdig tilværelse hvor det finnes noe man kan kalle sitt eget. Denne drømmen er en nødvendighet for å overleve i et hardt og kynisk miljø hvor kampen for å overleve er viktigere enn følelser. Men drømmer er sårbare og kan lett bli knust og tilintetgjort av hendelser og ytre krefter som menneskene ikke rår over.

I repertoarvalg vektlegger Det Samiske Nasjonalteatret Beaivváš den samiske dramatikken, slik det kommer tydelig frem når man ser på repertoaret de siste årene. Men det er også viktig å søke utfordringer i verdensdramatikken og fremføre stykker som har bestått tidens tann og fortsetter å bevege - og underholde - publikum over hele verden.

John Steinbecka *Sáhpánat ja olbmot* lea máilme klassihkar mii lea beaggán románan, teáhterčájlmassan ja filbman vuosttaš almmuheame rájes 1937s. Bihtás oahpásnuvvat dállobargiide, gologaččaide geat mátkkoštit báikkis báikái ohcan dihte bargguid alcceseaset. Dat earenoamáš barguhisvuohta dáhpáhuvai 1930-jagiin Amerihkás go doppe lei heitet ekonomalaš birgenláhkii. Bihtá sáhtta ankke sirdit áibbas eará guvlui go dan gáržžiduvvon geografalaš guovllus dahje mearriduvvon áigodagas. Nieguideasetguin doalahit olbmát doaivaga iežaset vártnuhis dilis; doaivva gutnálaš ja buoret eallimii. Niegut leat dárbbaslaččat amaset ceavzit garrá ja surgadis birrásis gos juohkehaš galgá birget ieš buoremus lági mielde, eai ge dovdduid birra jurddašit. Hearkkes niegut mat sáhttet cuovkanit ja billahuvvat váivves dáhpáhusaid dihte maid olmoš ieš ii ráđde.

Beaivváš Sámi Našunálateáhter deattuha sámi dramatihka teáhtera reportáraš, nu go lea oidnon daid mañemuš jagiid. Lea ankke deatalaš geahččalit máilmidramatihka ovdanbuktit earenoamáš dakkár teáhterbihtáid mat leat ceavzán áiggiid mielde ja ain jotket guoimmuheames gehččiid miehtá máilmmi.

God fornøyelse - Sávan buori vásáhusa!

Haukur J. Gunnarsson
Teáhterhoavda/Teatersjef

**But little Mouse, you are not alone,
In proving foresight may be vain:
The best laid schemes of mice and men
Go often askew,
And leave us nothing but grief and pain,
For promised joy!**

**Sáhpán guoddá okto geahččalusa,
Almmái dovda seammá givssadusa:
Ja sudno buorre áigumuš
Dat heavvana,
Ja illu šaddá boaldámuš,
Dat goarrána!**

**Men mus, vel andre har engang,
Fått ødelagt sitt eget land:
Den beste plan for mus og mann
Har havarent,
For gledens rus blir satt i brann,
Så likvidert!**

Oassi/del av Robert Burns dikt/dikta "To a Mouse". Oversatt til samisk og norsk/sáme- ja dárogillii jorgalan: Svein Birger Olsen. Tittelen og inspirasjonen til J. Steinbecks roman og stykke er hentet fra dette diktet/Dikta attii sihke nama ja inspirašuvnna J. Steinbeck:ai čállit sihke romána ja čájálmasa

Sáhpánat ja olbmot, Beaivváš Sámi Našunálateáhter 2010

Čálli/Forfatter: John Steinbeck
Sámás/Samisk oversettelse: Nils Isak Eira
Bagadalli ja heivehus/Instruktør og bearbeidelse: Kim Dambæk
Lávde- ja bivttashábmen/Scenograf og kostymer: Åse Hegrenes
Čuovgahábmen/Lysdesign: Torill Lund
Šuokŋadahki/Komponist: Roger Ludvigsen
Muhtovuoidi/Sminkør: Henriette Lille

Lennie: Egil Keskitalo
George: Ingor Ántte Áilu Gaup
Candy: Svein Birger Olsen
Hoavda/Sjefen, Curley, Crooks Nils-Henrik Buljo
Curley eamit/kone: Ingá Márjá Sarre
Slim: Gøran Østerbøl
Carlson: Toivo Lukkari

Govvejeddji/Foto: Marit Anna Evanger
Dávvirfuolaheaddji/Rekvisitør: Gerlinde Thiessen
Goarruid jodiheaddji ja goarru/Leder systua og syer: Britt Halonen
Goarru/Syer: Biret Rávdná Länsman

Buvttadus- ja čájálmasmátki-teknihkkárat/
Produksjons- og turnèteknikere: Bernt Morten Bongo, Gerlinde Thiessen, Olav Johan Eira, Morten Sara, Svein Egil Oskal

Plakáhta- ja grafálaš hábmen/Plakat- og grafisk design: Aslak Mikal Mienna
Govva plakáhtii/Bilde brukt i plakten: Lars Öberg, Folkoflora Foto

Programma ovddasvástideaddjit/Programansvarlige: Kim Dambæk, Haukur J. Gunnarsson, Aslak Mikal Mienna
Prog. veahkki ja cavgileaddji/Hjelp i programarb. og sufflør: Britt Inga M. Vars
Buvttadeaddji/Produsent: Leif Isak E. Nilut

Dárogillii jorgalan/Norsk oversettelse: Harry Guttormsen
Lagadus/Forlag: Arvid Englund AB

Mii giitit/Takk til: oahppit dramaohpus Álttá joatkkaskuvla/elever fra dramalinja på Alta videregående skole ja min báikkálaš lágideddjiid/og våre lokale arrangører. Musihka geavahuvvon čájálmahas/Musikk brukt i forstilling: *Good Morning* (A. Freed, Nacio Herb Brown), *Over the Rainbow* (E.Y. Harburg, Harold Arlen), *Singin' in the Rain* (A. Freed, Nacio Herb Brown), *There's No Business Like Show Business* (Irving Berlin)

Vuosttaščájálmás/Premiere 01.10.2010, Guovdageainnus/Kautokeino

Kim Dambæk er utdannet ved Drama Centre London (1977-80) og har siden arbeidet som teater- og operainstruktør med over 70 produksjoner ved bl.a. Traverse Theatre, Edinburgh; Almeida, Gate og Young Vic Theatre, London; Dala-teatern, Sverige; Det Kongelige Teater, Århus Teater, Danmark. Med sitt selskap Nordlys

Foto/govven: Aslak Mikal Mienna

ležas Nordlys fitnodagain lea buvttadan allaárvvus davvi-riikkalaš dramatihka Englánddas ja dokumentárfilmmaid, mudui maid teáhtera hilbes nuoraide- ja nuoraiguin. Norggas lea bargan Nationalteateris, Den Nationale Scene, m. fl.. Hans oppsetning av *Gjengangere* for Lyric Theatre, Belfast ble invitert til den første Ibsen festivalen i Oslo i 1990. Av de amerikanske klassikerne har Kim instruert *En sporvogn til begjær* (T. Williams) Rogaland Teater, *Heksejakt* og *Utsikt fra brua* (A. Miller) ved Trøndelag og Hålogaland Teater.

Kim Dambæk lea oahpu váldán Drama Centre London (1977-80) ja lea dan manjel bargan teáhter- ja operabagadalliin sullii 70 buvtadusain ea ea Traverse Theatre, Edinburgh; Almeida, Gate & Young Vic Theatre, London; Dalateater:s, Ruotas; Det kongelige Teater, Århus Teater Danmárkkus.

ležas Nordlys fitnodagain lea buvttadan allaárvvus davvi-riikkalaš dramatihka Englánddas ja dokumentárfilmmaid, mudui maid teáhtera hilbes nuoraide- ja nuoraiguin. Norggas lea bargan Nationalteateris, Den Nationale Scene, ja earát. Su *Gjenganger* buvtadus Lyric Teateris, Belfastas bovdejuvvui vuosttaš Ibsen-festiválii 1990s Oslos. Amerika-klassihkarin lea Kim bagadallan T.Williams: *En sporvogn til begjær* Rogaland Teateris, *Heksejakt* ja *Utsikt fra brua* (A.Miller) Trøndelaga Teateris ja Hålogaland Teateris.

Lysdesigner **Torill Lund** har jobbet mange år på Rogaland Teater og har også gjestet Den Nationale Scene, Riksteateret og Sogn og Fjordane Teater. Spennvidden er stor, alt i fra musikals som *Evita*, *Guys and Dolls* og sist i vinter, *Little Shop of Horrors*. Av mer dramatiske forestillinger kan nevnes *Engler i Amerika*, *Nickolas Nickleby*, *Et Dukkehjem* og *Vildanden*. Hun har jobbet flere ganger med Kim Dambæk og Åse Hegrenes, i forestillinger som *Kattemyra* og *Ras* (Bergen), *Bakkan-tinnene*, *Anne Franks dagbok*, *En sporvogn til begjær* og *Mordet i Le Mans*. Har deltatt på en rekke kurs bl.a. på Broadway Masterclasses of Lighting.

Čuovgahábmejeaddji **Torill Lund** lea bargan mánga jagi Rogaland Teateris ja lea maiddái leamaš Den Nationale Scenes, Riksteateris ja Sogn og Fjordane Teateris. Lea stuora viidodagain bargan nu go *Evita* musikalain, *Guys and Dolls* ja manemus dálvvi *Little Shop of Horrors*. Dramáhtalaš čájálmasat maiguin lea bargan lea *Engler i Amerika*, *Nickolas Nickleby*, *Et dukkehjem* ja *Vildanden*. Son lea mángii ovttas bargan sihke Kim Dambækain ja Åse Hegrenesain, čájálmasaiguin

Foto/govven: Aslak Mikal Mienna

nugo *Kattemyra* ja *Ras* (Bergenis), *Bakkan-tinnene*, *Anne Franks dagbok*, *En sporvogn til begjær* ja *Mordet i Le Mans*. Son lea oasálastán kurssain ea ea Broadway Masterclasses of Lighting.

Göran Österböl er fra Kirkenes. Men han er også fra Karasjok. Sammen utgjør dette det faktum at han nå spiller på Beavivvás for første gang, på samisk. I Karasjok ble det endel samisk, mens i Kirkenes ble det igjen endel teater med Samovar-teatret. Der han sto på scenen, for første gang som 19-åring. Etter dette var veien kort til teaterutdannelse. På London Arts Educational School ble han uteksaminert som skuepiller i 2003. Etter det har han vært flere ganger innom Hålogaland Teater, der har han bl.a. har gjort *Forbrytelse og Straff* og *Benoni* og *Rosa*. Han har også bakgrunn fra Ferske Scener i Tromsø. Det har også blitt noen mindre filmer, i bl.a. *Kautokeino-opprøret* og *Vinterland*. Men nå gjør han altså en samisktalende Slim i *Sáhpánat ja olbmot*.

Foto/govven: Aslak Mikal Mienna

Göran Österböl lea Girkonjárgalaš. Muhto son lea maiddái Kárášjohkalaš. Dat dagahii ahte dán vuoro lea neaktive Beavivvázis vuohččan, sámegeilli. Kárášjogas hálai veaháš sámegeiela, ja Girkonjárggas beasai Samovarteáhteris mielde 19 jahkásažžan. Dan manjel mearridii váldit neavttároahpu Arts Educational Schools Londonis, gos gearggai 2003as. Dan manjel lea bargan Hålogaland Teateris ea ea *Forbrytelse og straff* ja *Benoni* og *Rosa* buvt-

tadusaiguin. Son lea maid bargan Ferske Sceneris Romssas, ja lea leamaš filbmanavttár earret eará *Guovdageainnu stuimmi* ja *Vinterland* filmmain. Vimmat beasai sámegeielat Slima neaktit *Sáhpánat ja olbmot* teáhterbuvttadusas.

Åse Hegrenes er frilans scenograf, bor i Bergen og Oslo. Hun har arbeidet og arbeider ved de fleste institusjonsteatrene i Norge og debuterer nå ved Beavivvás. Hun har sin utdanning fra Nordiske Scenografiskole i Sverige og Finland, 1986-1989. Hun har vært fast scenograf ved Den Nationale Scene i Bergen fra 1989 til 1993. Der fikk hun Pernilleprisen og Norsk Teaterlederpris for scenografi og kostyme for den 9 timers lange forestillingen *Hellemyrsfolket*, 1992. Har siden arbeidet med scenografi og kostymedesign til over 90 produksjoner ved bl.a. Wasa Teater, Lilla Teater, Svenska Teater Finland, Det Norske Teater, Teater Ibsen. I Nationalteateret *Dødsvariasjonar* av Jon Fosse, som fikk Scandinaaviaprisen 2003, Hålogaland teater *Jeg er ikke Nora* for å nevne noen av produksjonane. Neste prosjekt er *Trollbyen* ved Oslo Nye Teater.

Foto/govven: Aslak Mikal Mienna

Åse Hegrenes lea frilansa lávdehábmjeaddji ja ássá sihke Bergenis ja Oslos. Son lea bargan eanaš teáhteriin Norggas ja lea vuohččan Beavivvázis. Oahpu lea váldán Nordiska Scenografiskuvllas Ruotas ja Suomas, 1986-1989 áigodagas. Son lea bargan ollesáigge Den Nationale Scenes Bergenis 1989-1993 áigodagas. Seamma sajes oáččui 1992s

Pernille-bálkkašumi ja Norsk Teaterlederbálkkašumi lávde- ja bivttashábmema ovdas, 9 diibmosaš *Hellemyrsfolket* čájálmassii. Son lea dan rájes bargan lávde- ja bivttashábmjeaddjin sullii 90 buvttadussii, ea ea. Wasa Teateris, Lilla Teateris, Svenska Teater Finlandas, Det Norske Teateris, Teater Ibsenis, Nationalteateris, Jon Fosse bihttái *Dødsvariasjonar* mii oáččui Scandinaaviabálkkašumi 2003 ja Hålogaland Teateris *Jeg er ikke Nora*, namuhan dihte muhtin dain buvttadusain/bargosajiin. Boahtte prošeavtta namma lea “Trollbyen” Oslo Nye Teateris.

BEIVVÄŠ SÁMINAŠUNÁLATEÄHTER
Pb. 293 - N-9521 Guovdageaidnu/Kautokeino - +47 78484460 - www.beivvas.no